

Potpredsjednik Skupštine Crne Gore prof.dr Branko Radulović:

Uvažene učesnice i učesnici Parlamenta žena, uvažene gošće i gosti, kolegice i kolege, uvažena predsjedavajuća,

Prije svega, imam prijatnu obavezu da vam se obratim i da učestvujem u današnjem radu, ali i veliku odgovornost zbog ove teme i ove kuće i ne želim da moja priča bude protokolarna. Ne želim da moja priča ima muški ili ženski karakter. Ne želim da trošim vrijeme na nešto što je istorija, da prosuđujem i rasuđujem kakva su prava žena na zemaljskoj kugli, da doprinesem ili ne doprinesem nekim aktuelnim temama. Želim da iskreno konstatujem stanje o ovoj temi i pokušam da dam određeni doprinos.

Kada su u pitanju ženska ljudska prava u Crnoj Gori možemo konstatovati da postoji diskriminacija, u većoj ili manjoj mjeri, zavisno od segmenta, bilo da je u pitanju rod ili pol i da postoji rodna neravnopravnost u svakom segmentu. Neravnopravnost je u manjoj mjeri prisutna kada su u pitanju obrazovanje i zdravstvena zaštita žena, dok je izraženija kada je u pitanju njihov finansijski status, uzrokovan lošom poslovnom politikom i uspostavljenim tržištem rada.

Ono što me posebno boli i zabrinjava je problem nasilja nad ženama. Odrastao sam i živim u porodici gdje su majka, sestra, supruga i kćerka ravnopravne u odlučivanju i prosuđivanju i mislio sam da u Crnoj Gori nema nasilja nad ženama. Posebno me brine i boli što, osim nasilja ekonomskog, psihološkog i fizičkog karaktera, postoji i seksualno nasilje u porodici. Za razliku od društava razvijenog demokratskog kapaciteta, u Crnoj Gori tragične sudbine tih žena ostaju sakrivene, kao da moraju sakriti, neobznanimi, trpjeti, umrijeti sa tom velikom ranom. Takođe, moram da konstatujem da čak i u onim strukturama i institucijama gdje su žene dominantne postoji diskriminacija kako zbog činjenja tako i zbog nečinjenja rukovodnih struktura, čime dolazi do narušavanja temeljnih ljudskih prava.

Duboko sam ubijeđen da Crna Gora u određenom momentu ili u određenoj mjeri predstavlja pretpolitičko društvo, patrijarhalno društvo, opterećeno istorijskim stegama i da nam treba broditi do postmoderne. Do tog postmodernog društva ne možemo doći bez zajedništva.

Očito, gospodo, mi iz Crne Gore moramo da prođemo kroz katarzu, moramo da se suočimo sa istinom i moramo kroz široki konsenzus da se borimo protiv svega onoga što jeste devijacija u crnogorskom društvu. Siguran sam da prvenstveno i najveće nasilje nad ženama vrše muškarci, ali sam isto tako siguran da najveći broj muškaraca nije nasilan. Štaviše, mislim da je ova pojava u sferi patologije.

U ovoj našoj kući takođe postoji određeni oblik diskriminacije prema ženama. Skupština Crne Gore je 2011. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, kojim je obezbijeđeno da na izbornim listama bude najmanje 30% kandidata manje zastupljenog pola. Ali, muškim marifetlukom uspjelo se da se na izbornim listama među svaka tri kandidata ne nađe žena što se odrazilo i na sastav Skupštine.

Sada je negdje oko 17% žena u Skupštini, što je ipak veliki korak u odnosu na prethodni saziv. Ja sam u određenoj mjeri zagovornik brojeva, koji se moraju poštovati i reflektovati u realnost, ali sam prije svega za mjeru kvaliteta. Naglašavam da sam jedan od rijetkih koji zagovara otvorenu listu za sve, od početka do kraja, pa ćemo da doskočimo muškarcima i politikantima, jer će vas preko 50% u biračkom tijelu izabrati 70-80% ili više žena koje će vas predstavljati.

Kada su u pitanju ustavne odredbe, ispoštovali smo ozakonjenje rodne ravnopravnosti i zabranu diskriminacije i to čl. 8 i 18 Ustava. Nema zakona ni deklaracije iz ove oblasti koju nijesmo donijeli. Ali, stvar je u tome što je velika razlika između Ustava i ustavnosti, između zakona i zakonitosti. To je problem Crne Gore i zbog toga Skupština mora imati ključnu ulogu. Mi sada pravimo novu ahitekturu Skupštine kako bi njena uloga bila dominantna i Skupština uistinu postala čvorište političkog i društvenog života, a posebno u procesu pregovora i otvaranja 23. i 24. poglavlja. Tim prije što se 23. poglavlje bavi tim temeljnim pravima.

Poslije skrininga gdje smo mi bili na određeni način izopšteni, poslije pregovaračke platforme, poslije usvajanja Akcionog plana, poslije toga što će naš Odbor za rodnu ravnopravnost participirati u svemu tome, poslije jednog zajedničkog mišljenja da ćemo uvažiti mišljenje civilnog sektora i da će naša vrata biti otvorena, nadam se i ubijeđen sam da ćemo doprinijeti da sljedeća sjednica bude kvalitetnija i manje opterećena problemima. Pozdravljam vas i želim sve najbolje.